

ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС - 17033	21-12-2017

До
Съдийската колегия на
Висшия съдебен съвет

Д О К Л А Д

от Майя Русева, съдия във Върховен касационен съд
член на Консултативния съвет на Европейските Съдии /ССЈЕ/

Уважаеми Дами и Господа,

Във връзка със задължението ми да информирам регулярно Висшия съдебен съвет за дейността си в Консултативния съвет на Европейските съдии, заявявам следното:

През периода 08.11.17г. - 10.11.2017г. в гр.Страсбург, Франция, се проведе осемнадесетото пленарно заседание на Консултативния съвет на европейските съдии /ССЈЕ/, в което участвах.

Основната задача на форума бе приемане на Становище (двадесето по ред) на вниманието на Комитета на Министрите на Съвета на Европа, озаглавено "Ролята на съдилищата с оглед еднаквото приложение на закона". Проектът за същото бе изготвен от работна група и научен експерт на база предварително попълнени и изпратени от членовете на ССЈЕ въпросници. След обсъждането му и внасяне на съответни изменения и допълнения, той бе приет.

Становище №.20, като се опира на изброените в него инструменти на Съвета на Европа и органите му, предходни Становища и документи на ССЈЕ относно обсъжданата тема, изяснява ролята на съдилищата за еднаквото приложение на закона. В Становището се очертават принципните постановки, че еднаквото приложение на закона обезпечава общата приложимост на правото, равенството пред закона и правната сигурност – като от друга страна нуждата да се осигури такова еднакво приложение не следва да води до неизменяемост и неоправдано ограничаване на развитието на правото, нито следва да поставя под въпрос принципа за съдийската независимост. Важността на еднаквото приложение на закона се разглежда в различни аспекти – тя е свързана с принципа на равенство пред закона, правната сигурност и предвидимостта са съществена част от върховенството на закона, а в правната държава гражданите оправдано очакват да бъдат третирани като останалите и да могат да разчитат на предходни решения по сравними случаи, така че да могат да предвидят правния ефект от свои действия или пропуски. Посочва се, че еднаквото приложение на закона подобрява общественото усещане

за справедливост и правосъдие и доверието в правосъдната система. Отбелязва се, че продължаващото постановяване на противоречиви решения на съдилища, особено на такива, действащи като последна инстанция, може да доведе до нарушаване на изискването за справедлив процес съгласно чл.6 ЕКЗПЧОС. В Становището се разглеждат различните средства за осигуряване на еднакво приложение на закона, вкл. като се отчитат разликите в правните системи на гражданското и прецедентното право. Подчертава се, че при всички случаи - независимо от това дали прецедентите се считат за източник на правото или не и дали те са задължителни или не - мотивирането на актовете с предходни решения е мощен инструмент за съдиите както в държавите на общото право, така и в тези на гражданското право. Посочва се, че основна роля за разрешаване на противоречия в практиката, за обезпечаване на последователно и еднакво приложение на закона, както и за развитието на правото чрез съдебна практика, има Върховният съд; важно е и значението на апелативните съдилища. Застъпва се становището, че за да се осигури еднаквост и последователност на съдебната практика, най-подходящо е Върховният съд да има правомощия да допуска дела до касационно обжалване /когато решаването на даден въпрос има значение, което надхвърля обхвата на конкретния случай и се очаква да бъде следвано в бъдещи казуси, предлагайки ценна насока за по-долустоящите съдилища, страните и адвокатите/ или да се използва друг подходящ селективен критерий. Последният трябва да е свързан с осъществяваната от Върховния съд функция да обезпечава и поддържа еднаквостта на съдебната практика и развитието на правото /критерии като цената на иска по граждански дела или тежестта на наказанието по наказателни дела не могат да осигурят постигането на тези цели/. Създаването на право *in abstracto* във формата на обвързващи тълкувателни решения или общи становища, приети на пленарни заседания на върховен съд, макар и да има позитивно значение върху съдебната практика и правната сигурност, повдига въпроси от гледна точка на мястото на съдебната власт в системата на разделение на властите. Същевременно от изключителна важност е в рамките на Върховния съд да съществува механизъм, който да води до преодоляване на противоречията в този съд. В становището се отбелязва, че когато даден съд реши да се отклони от предходна практика, той трябва ясно да го обяви в решението си. От мотивите трябва да става ясно, че съдията знае, че установената по въпроса практика е различна, като се обясни подробно защо предходната позиция не трябва да се следва. Отдава се значение и на наличието на адекватна система за осведомяване за съдебната практика на върховните и апелативните съдилища – която също е изключително важна за еднаквото приложение на закона.

Становището включва следните секции: 1/ Въведение; 2/ Защо еднаквото приложение на закона е важно; 3/ Съдебната практика като

източник на правото; 4/ Средства за осигуряване на еднаква съдебна практика: а/ формални, полуформални и неформални механизми; б/ ролята на върховните съдилища; в/ ролята на апелативните съдилища; г/ специализирани съдилища; д/ обвързващи тълкувателни решения *in abstracto*; е/ предварителни решения; 5/ Отклоняване от съдебната практика: а/ необходимост да се предотврати неизменяемост и пречатстване развитието на правото; б/ изискването да се изложат изрични мотиви за отклоняване от установената съдебна практика; в/ принципа на съдийската независимост и обвързващата сила на съдебната практика; г/ разграничаване на случаите; д/ последствия за съдията при неследване на установената практика; б/ Публикуване на и информиране за съдебната практика; 7/ Други важни аспекти: а/ отговорности на трите държавни власти; б/ ролята на адвокатите и прокурорите; в/ осигуряване на еднакво приложение на международното и наднационалното право; 8/ Основни изводи и препоръки.

На настоящото пленарно заседание бе разисквана и ситуацията на съдиите в Полша и Турция и бе приета декларация във връзка с положението на съдиите в Полша. Потвърдено бе и Становището на Бюрото на ССЈЕ от 2.11.2017 по постъпило от Съюза на съдиите в България искане за становище във връзка с измененията на ЗСВ от 11.08.2017г. В приетото Становище, копие от което прилагам, е изразено виждането, че разпоредбите, които предвиждат задължение за деклариране на членство на съдии в професионални съдийски организации, както и отстраняване на съдии от длъжност при условията на чл.230 ал.1 ЗСВ вследствие привличането им като обвиняеми в извършване на умишлено престъпление от общ характер, не са в съответствие с Европейските стандарти за независимост на съдебната власт и следва да бъдат отменени.

Обсъждани бяха и бъдещи теми на Становища, като бе взето решение през следващата година /2018/ да бъде прието такова на тема „Съдебен интегритет и корупция“. На тази тема бе посветена и проведената преди пленарното заседание конференция, наличните материали от която също прилагам.

Предстои изготвяне на въпросник във връзка с работата по следващото Становище и съответно обезпечаване на отговори на работните езици от членовете на ССЈЕ.

Предвид задължението на държавите-членки за предприемане на действия за систематичен превод на Становищата на Консултативния съвет на Европейските съдии на съответните национални езици и разпространението им сред възможно най-широк кръг от съдии, юристи, органи със съответна решаваща компетентност, бих искала да обърна внимание на следното: Към настоящия момент на български език са преведени всички приети досега Становища и Магна Харта. Те са на разположение на интернет страницата на ССЈЕ предвид предоставянето им

от мен след обезпечаване на превода им. Непреведено е единствено последното /прието през ноември 2017г./ Становище №.20 за ролята на съдилищата с оглед еднаквото приложение на закона. Предвид това и в изпълнение на задължението на държавите-членки за превод на приетите Становища следва да се предприемат мерки в тази насока и се извърши необходимото от Висшия съдебен съвет и Министерството на правосъдието за обезпечаване на официален превод на Становището.

Междувременно съм оказала съдействие във връзка с молба на докладчика на ССЈЕ за равенството на половете до останалите членове на съвета с искане за информация относно условията за назначаване и повишаване на съдии от двата пола, правата и задълженията им, респективно разпределянето на делата, процедурните гаранции във връзка с достъп до съд на жертви на дискриминация. По тези въпроси съм изпратила отговор на английски език.

Настоящият доклад предоставям след изчакване на необходимото време за финализиране и техническа обработка на окончателната версия на Становище №.20 и официалното му разпространение. Към доклада представям текста на Становище №.20 на хартиен носител, Становището на Бюрото на ССЈЕ в отговор на запитване на Съюза на съдиите в България, както и материалите от предхождащата пленарното заседание конференция на тема „Съдебен интегритет и корупция”.

Приложения:

1. Становище №.20 на ССЈЕ „Ролята на съдилищата с оглед еднаквото приложение на закона”;
2. Становище на Бюрото на ССЈЕ по искане на ССБ;
3. Материали от конференция „Съдебен интегритет и корупция”: 1. Представяне на тема „Основни заплахи за съдебния интегритет” /А. Лакабарац, съдия, Върховен касационен съд, Франция/; 2. Представяне на тема „Отговорността на съдебната власт за предотвратяване на корупция /Х. Матос, съдия, Апелативен съд гр.Порто, Португалия, Президент на Европейската асоциация на съдиите/; 3. Представяне на тема „Борбата с корупцията в съдебната власт – изводи и препоръки на ГРЕКО” /Марин Мрчела, заместник-председател на Върховния съд на Хърватия, Президент на ГРЕКО/.

18.12.2017г.

С уважение:

гр.София

/Майя Русева
съдия във Върховен касационен съд/